

Aktiviti Pembangkang di Parlimen Ke-13, 2013-18

(Opposition's Activities in 13th Parliament, 2013-18)

Amirul Azam bin Asri^{1*} , Rosyidah bt Muhamad²

¹Fakulti Perniagaan, Ekonomi dan Pembangunan Sosial (FPEPS), Universiti Malaysia Terengganu, 21300 Kuala Nerus, Terengganu, Malaysia.

Email: P3769@pps.umt.edu.my

²Fakulti Perniagaan, Ekonomi dan Pembangunan Sosial (FPEPS), Universiti Malaysia Terengganu, 21300 Kuala Nerus, Terengganu, Malaysia.

Email: rosyidah@umt.edu.my

CORRESPONDING AUTHOR (*):

Amirul Azam bin Asri
(P3769@pps.umt.edu.my)

KATA KUNCI:

Pemimpin dan Kepimpinan
Demokrasi
Ahli Parlimen Pembangkang
Aktiviti dalam Parlimen

KEYWORDS:

Leader and Leadership
Democracy
Opposition and Activity in
Parliament

CITATION:

Amirul Azam Asri & Rosyidah Muhamad.
(2023). Aktiviti Pembangkang di Parlimen
Ke-13, 2013-18. *Malaysian Journal of Social
Sciences and Humanities (MJSSH)*, 8(2),
e002123.
<https://doi.org/10.47405/mjssh.v8i2.2123>

ABSTRAK

Pemimpin dan kepimpinan terbentuk di dalam semua organisasi sama ada secara formal atau tidak formal. Konsep pemimpin dan kepimpinan juga tidak dapat dipisahkan dengan sistem politik di sesebuah negara. Konsep pemimpin dan kepimpinan digunakan secara meluas terhadap pelbagai cabang ilmu seperti ekonomi, sosiologi, agama, pengurusan, sains politik dan sebagainya (Malike, 2014). Namun, setiap bidang atau cabang ilmu memberi konsep yang berbeza tentang pemimpin dan kepimpinan mengikut perspektif bidang itu sendiri. Dalam bidang politik pula, konsep kedua-duanya ditekankan tentang kuasa, pemerintahan dan demokrasi. Parti politik merupakan bentuk asas kepada sebuah masyarakat demokrasi. Dalam sistem demokrasi berparlimen khususnya Malaysia, peranan ahli Parlimen tidak hanya di dalam parlimen atau kabinet. Dalam parlimen, wakil rakyat tidak hanya mewakili suara rakyat sahaja namun turut mewakili kepentingan parti politik yang disertai. Di Malaysia, peranan ahli Parlimen tidak dinyatakan secara bertulis. Maka setiap pihak akan memahami konsep itu dengan perspektif masing-masing. Artikel ini akan membincangkan tentang aktiviti pembangkang dalam parlimen. Selain itu, artikel ini turut memberi penumpuan yang khusus terhadap tingkah laku pembangkang di parlimen bagi mengenal pasti tingkah laku yang aktif atau pasif. Artikel ini juga akan menganalisis aktiviti-aktiviti pembangkang dalam parlimen ketika sesi Pertanyaan kepada Menteri (PkM) dan sesi usul. Kedua-dua aktiviti ini digunakan sebagai sumber untuk mengumpul data. Hal ini kerana, aktiviti-aktiviti tersebut dilihat signifikan dengan peranan pembangkang.

ABSTRACT

Leaders and leadership are formed in all organizations either formally or informally. The concept of leader and leadership cannot be separated from the political system in a country. The concept of leader and leadership is widely

used in various field of science such as economics, sociology, religion, management, and political science (Malike, 2014). However, each field of knowledge gives different concepts about leaders and leadership according to the perspective of the field. In the politics term, both concepts are emphasized about power, government, and democracy. Political parties are the basic form of a democratic society. In a Malaysian parliamentary democratic system, the role of MPs is not only in parliament. In parliament, elected representative not only represent the voice of the people but also represent the interest of the political parties itself. In addition, the role of the member of Parliament is not specified written. Each party will understand the concept with their own perspective. Therefore, this article will discuss about the activities of the opposition in the parliament. This article also focuses specifically on the behavior of the opposition in parliament to identify either active or passive. Moreover, this article will analyze the activities of the opposition in parliament including question to the minister and motion session. These two activities are used as sources to collect data because these activities are seen as being synonymous with the role of the opposition.

Sumbangan/Keaslian: Sumbangan utama kajian ini mendapati bahawa penglibatan aktif pembangkang di parlimen ke-13 merupakan salah satu faktor kemenangan pada PRU14. Ini kerana aktiviti pembangkang seperti sesi Pertanyaan kepada Menteri (PkM) dan sesi Usul dilihat signifikan dengan peranan pembangkang. Pembangkang telah memainkan peranan mereka iaitu semak dan imbang terhadap pentadbiran pihak kerajaan. Walaupun pembangkang tidak dapat memainkan peranan sepenuhnya namun penglibatan mereka boleh mempengaruhi proses membuat keputusan oleh kerajaan.

1. Pengenalan

Dalam sistem demokrasi sesebuah negara, perbincangan tentang konsep pemimpin dan kepimpinan lebih memfokuskan kepada kuasa dan pentadbiran negara. Tambahan lagi, bagi beberapa buah negara seperti Malaysia, konsep pemimpin dan kepimpinan juga melibatkan kedaulatan popular. Menurut Malike (2014), kedaulatan popular merujuk kepada kuasa berada di tangan rakyat. Dalam sistem demokrasi negara, kedaulatan popular ini merupakan penyertaan rakyat secara langsung dalam sistem pemerintahan negara melalui PRU bagi memilih perwakilan. Maka, PRU merupakan satu aktiviti yang penting terhadap sistem politik negara untuk menentukan pihak yang akan mentadbir dan memerintah negara.

Pemimpin dan penyokong parti politik mempunyai peranan yang penting dalam membentuk sebuah negara demokrasi. Untuk menggambarkan sebuah negara demokrasi, parti politik itu sendiri haruslah memahami erti dan nilai demokrasi. Di samping, mencorakkan sikap demokrasi terhadap dalaman parti. Apabila menang secara majoriti, sebuah parti atau wakil politik dapat membentuk kerajaan dan mentadbir negara. Manakala, apabila menang secara minoriti, secara tidak langsung menjadi parti pembangkang. Kemunculan parti pembangkang yang berasaskan kepada ideologi politik yang berbeza seperti PAS, PKR dan DAP telah menunjukkan tentang kebebasan untuk membentuk parti dan menyertai sesebuah organisasi. Sistem PRU yang adil dan bebas

telah menyebabkan parti pembangkang berjaya membentuk kerajaan di beberapa buah negeri. Artikel ini memfokuskan kepada aktiviti-aktiviti pembangkang di parlimen ke-13. Ianya memfokuskan secara terperinci mengenai aktiviti pembangkang seperti sesi pertanyaan kepada menteri (PkM).

2. Teori

Teori perwakilan oleh Pitkin (1967) akan digunakan sebagai teori asas untuk menghuraikan secara emperikal kajian ini yang disokong dengan teori oleh Robert (1966). Teori ini terbentuk daripada pemahaman Robert (1966) mengenai demokrasi dan perwakilan. Politik perwakilan merupakan sebuah aktiviti yang melibatkan suara rakyat, pendapat dan penglibatan di dalam proses pembentukan dasar. Berdasarkan Brennan dan Hamlin (1999), perwakilan boleh berlaku dan terbentuk apabila proses mencadangkan, mengkritik dan individu yang bertindak sebagai wakil rakyat dalam arena politik dan menawarkan sebuah bentuk bantuan politik. Terdapat beberapa kategori melibatkan konsep perwakilan seperti perwakilan formal, simbolik, deskriptif dan substantif. Selain itu, terdapat perbezaan yang ketara antara konsep tersebut. Teori perwakilan ini juga sering kali dikaitkan dengan pembangkang dan demokrasi.

Manakala, teori oleh Robert (1966) pula memfokuskan kepada demokrasi dan pembangkang. Menurut Robert (1966), demokrasi merupakan ideologi penting yang menjadi rujukan asas kebanyakan negara di dunia. Istilah demokrasi merujuk kepada sistem pemerintahan di mana rakyat dibenarkan untuk ikut serta secara langsung dalam proses penggubalan undang-undang. Dalam erti kata lain, rakyat mempunyai kebebasan untuk membuat pilihan dan ianya amat penting kepada negara yang memberi hak kebebasan kepada individu. Robert (1966) juga menjelaskan peranan pembangkang sebagai semak dan imbang terhadap sistem politik negara. Namun, di sesetengah negara yang tidak mengaplikasikan dan mengamalkan sistem demokrasi, pembangkang masih lagi menghadapi isu keterbatasan untuk melibatkan diri dalam sistem politik negara. Menurut Andreweg, Winter, dan Mueller, (2008) agak sukar untuk membezakan secara majoriti dan minoriti berdasarkan pandangan klasik tentang pembangkang dari sudut yang meluas. Tambahan lagi, kefahaman konsep tentang pembangkang pada setiap negara tidak sama apabila melibatkan peranan dan kepentingan pembangkang terhadap politik negara.

3. Metod Kajian

Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif yang dilihat sangat sesuai kerana data kualitatif berbentuk deskriptif, berupa kata-kata lisan atau tulisan tentang tingkah laku manusia yang diperhatikan. Data kualitatif boleh terhasil daripada tiga jenis kaedah iaitu pemerhatian, pembicaraan dan bahan bertulis. Selain itu, kajian ini akan mengaplikasikan pendekatan kualitatif yang menggunakan analisis dokumen (*content analysis*) sebagai kaedah utama. Dokumen hansard yang dianalisis untuk mendapatkan data. Analisis dokumen yang akan digunakan bagi mendapatkan data berupa data daripada parlimen Malaysia iaitu penyata rasmi yang dikenali sebagai hansard parlimen. Hansard parlimen merangkumi pelbagai aktiviti di dalam parlimen yang direkodkan secara bertulis.

Kandungan teks lengkap penyata rasmi parlimen atau hansard parlimen digunakan dalam kajian ini kerana dianggap sebagai satu kaedah yang dapat menghuraikan pesanan-pesanan yang sukar dicari melalui pemerhatian secara langsung. Selain itu, ianya juga dianggap sebagai kaedah terbaik untuk mengkaji berkaitan dengan perilaku penggubal

undang-undang. Penyata rasmi parlimen merupakan laporan yang mengandungi perdebatan atau perbahasan AP semasa mereka bersidang di parlimen.

4. Dapatan Kajian

4.1. Aktiviti Pembangkang di Parlimen

4.1.1. Sesi Pertanyaan Kepada Menteri (PkM)

Sedia maklum bahawa, terdapat tiga urusan rasmi di dalam persidangan parlimen Malaysia di mana melibatkan sesi Pertanyaan kepada Menteri (PkM), sesi Usul, dan sesi pembentangan Rang Undang-undang (RUU). Sesi PkM merupakan satu sesi atau proses yang melibatkan AP, yang mana mereka diberikan peluang untuk mengemukakan dan mengajukan soalan-soalan kepada pihak menteri. Jenis soalan yang paling biasa dibentangkan oleh pembangkang berkaitan isu-isu yang menjejaskan rakyat secara umum dan lebih khusus kepada konstitusi. Dalam erti kata lain, persoalan tentang perkhidmatan pihak kerajaan kepada rakyat. Dengan mengemukakan soalan meliputi pelbagai aspek dan perkhidmatan pihak kerajaan, pembangkang berharap agar dapat melihat ketelusan dan tanggungjawab kerajaan.

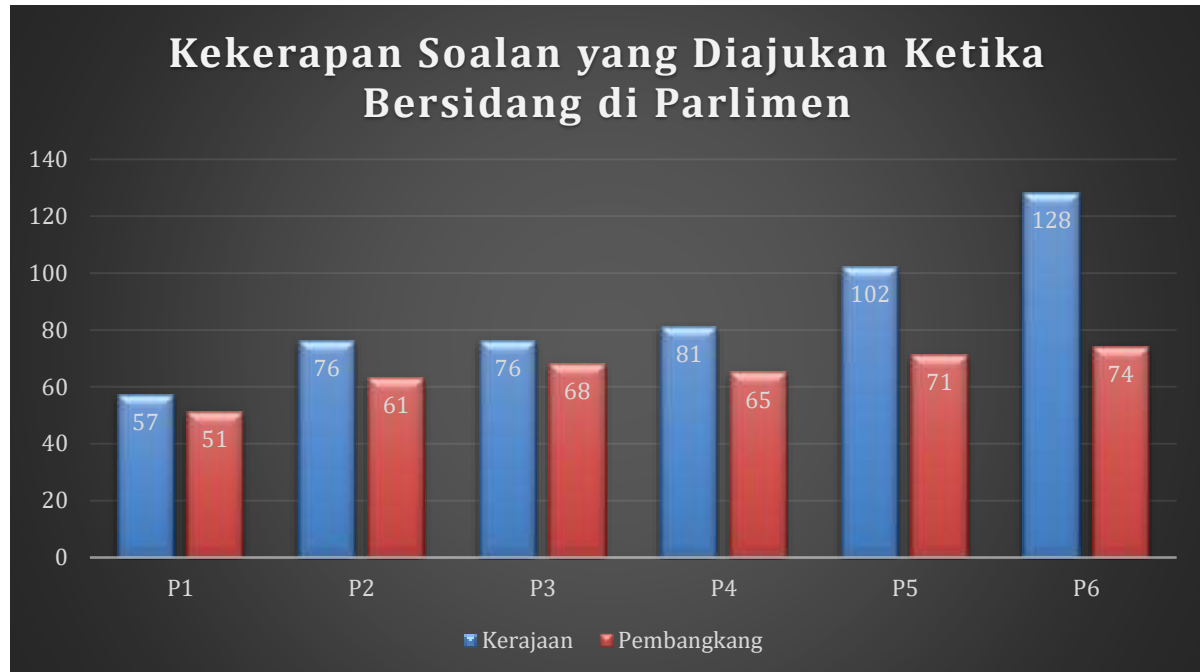
Berdasarkan isi kandungan hansard parlimen, satu jam pertama setelah selesai doa pembukaan majlis bagi setiap mesyuarat, merupakan satu tempoh yang diberikan kepada ahli-ahli DR untuk mengemukakan dan mengajukan soalan serta pertanyaan masing-masing kepada menteri, timbalan menteri, mahupun setiausaha parlimen yang berkaitan. Soalan dan pertanyaan yang diajukan boleh dijawab sama ada secara bertulis atau bersurat dengan kuasa Yang Dipertua Dewan (YDP). Tambahan lagi, setelah soalan-soalan itu dijawab, ahli dewan yang telah mengemukakan soalan masih lagi diberikan peluang dan dibenarkan untuk mengemukakan soalan tambahan. Namun, tidak boleh melebihi daripada tiga soalan untuk menerangkan butir perkara yang telah dijawab.

PkM merupakan satu kelebihan atau keistimewaan yang diberikan kepada ahli Parlimen. Hal ini kerana, mereka diberikan peluang untuk mengajukan dan mengemukakan soalan serta pertanyaan kepada menteri-menteri melibatkan hal di dalam bidang tugas rasmi masing-masing. Erti kata lain, soalan dan pertanyaan akan diajukan kepada menteri mengikut sektor dan bidang masing-masing ketika di parlimen. Tujuan utama untuk mendapatkan maklumat mengenai sesuatu perkara secara tepat dan bersemuka. Soalan dan pertanyaan yang ingin diajukan kepada menteri-menteri haruslah dihantar terlebih dahulu kepada setiausaha dewan sekurang-kurangnya dalam tempoh dua minggu atau lebih. Namun, YDP boleh menerima soalan dan pertanyaan tanpa tertakluk kepada tempoh dua minggu tersebut jika YdPD berpendapat bahawa soalan dan pertanyaan itu haruslah disegerakan apabila melibatkan kepentingan orang ramai atau aturan urusan mesyuarat. Tambahan lagi, jawapan-jawapan kepada soalan dan pertanyaan yang diajukan boleh didapatkan dengan dua kaedah melalui jawapan lisan dan jawapan bertulis.

Berdasarkan [Rajah 1](#), menunjukkan perbandingan kekerapan soalan yang diajukan oleh pihak kerajaan dan pembangkang. [Rajah 1](#) menunjukkan bahawa kedua-dua pihak iaitu pihak kerajaan dan pihak pembangkang bertindak aktif ketika berada di dalam parlimen. Ini terbukti dengan jumlah bilangan peratusan kekerapan soalan-soalan yang diajukan oleh kedua-dua pihak hampir mencapai jumlah yang sama. Dalam erti kata lain, jurang di antara kedua-dua tidak begitu luas dan tidak jauh pada setiap penggal. Namun, kekerapan

soalan yang diajukan oleh pihak kerajaan masih lagi melebihi pembangkang pada setiap sesi. Ini kerana, seperti yang dinyatakan, pembangkang tidak dapat memainkan peranan mereka sepenuhnya.

Rajah 1: Peratusan Kekerapan Soalan yang Diajukan oleh Pihak Kerajaan dan Pembangkang

Terdapat enam penggal pada parlimen ke-13. Setiap penggal mempunyai tiga mesyuarat utama yang dianggarkan mengambil masa selama lapan hingga ke dua puluh lapan hari persidangan. Namun, dalam kajian ini, pengkaji akan memfokuskan kepada mesyuarat pertama pada setiap penggal sahaja. Mesyuarat pertama pada setiap penggal dipilih sebagai sampel kajian untuk mengumpul data dan maklumat. Ini bertujuan untuk memastikan berlaku kesinambungan dengan isu yang dibahaskan jika ada. Manakala, pihak pembangkang yang terlibat di dalam mesyuarat pada setiap penggal merangkumi tiga parti politik iaitu DAP, PKR dan PAS. Berdasarkan [Rajah 1](#), jelas memberi gambaran bahawa pihak pembangkang bertindak aktif dan agresif dalam mengajukan serta mengemukakan soalan ketika bersidang di parlimen pada setiap penggal.

Parlimen ke-13 mempunyai enam penggal iaitu bermula dari tahun 2013 sehingga 2018 dengan jumlah kesemua persidangan (*sitting*) sebanyak 301 bagi enam penggal (2013-2018). Kesemua mesyuarat pertama pada setiap penggal iaitu bermula dari penggal satu sehingga penggal enam dipilih dalam kajian ini. Data kajian akan dikategorikan mengikut penggal dan mesyuarat. Ini merupakan satu kaedah yang digunakan untuk memudahkan pensampelan secara sistematik dijalankan. Kajian ini memfokuskan kepada tingkah laku pembangkang di parlimen ke-13. Parlimen ke-13 dipilih kerana, berdasarkan rujukan yang dibuat melalui portal rasmi parlimen Malaysia menunjukkan bahawa penyertaan pembangkang di parlimen agak aktif dan tinggi. Ini terbukti apabila pembangkang telah mencapai kemenangan pada PRU yang seterusnya iaitu PRU ke-14.

Berdasarkan [Jadual 1](#), jelas menunjukkan tentang penglibatan pihak pembangkang ketika berada di parlimen. Parti pembangkang dipecahkan mengikut parti politik masing-masing. Jika dilihat pada setiap penggal, BN masih lagi menguasai parlimen dengan

mengajukan soalan dalam jumlah dan kekerapan yang tinggi. Namun, jika digabungkan ketiga-tiga parti politik pembangkang, jumlah soalan dan pertanyaan yang diajukan oleh pembangkang juga dilihat tinggi dan banyak. Hal ini secara tidak langsung menunjukkan pembangkang memainkan peranan dan bertindak aktif serta agresif ketika bersidang di parlimen. Manakala [Jadual 2](#) menunjukkan kekerapan pembangkang dalam membahaskan isu-isu ketika sesi PkM.

Jadual 1: Pecahan Kekerapan Soalan yang Diajukan Mengikut Parti Politik Pada Setiap Penggal Dari Tahun 2013 Sehingga 2018

Penggal 1: Mesyuarat Pertama (24/6/2013-18/7/2013)		
Bil	Parti Politik	Soalan
1	Pihak Kerajaan Barisan Nasional (BN)	57
1	Pembangkang Democratic Action Party (DAP)	21
2	Parti Keadilan Rakyat (PKR)	17
3	Parti Islam Se Malaysia (PAS)	13
Jumlah		51
Penggal 2: Mesyuarat Pertama (10/3/2014-10/4/2014)		
Bil	Parti Politik	Soalan
1	Pihak Kerajaan Barisan Nasional (BN)	76
1	Pembangkang Democratic Action Party (DAP)	17
2	Parti Keadilan Rakyat (PKR)	15
3	Parti Islam Se Malaysia (PAS)	27
Jumlah		59
Penggal 3: Mesyuarat Pertama (9/3/2015-9/4/2015)		
Bil	Parti Politik	SOALAN
1	Pihak Kerajaan Barisan Nasional (BN)	76
1	Pembangkang Democratic Action Party (DAP)	29
2	Parti Keadilan Rakyat (PKR)	16
3	Parti Islam Se Malaysia (PAS)	21
Jumlah		64

Penggal 4: Mesyuarat Pertama (7/3/2016-7/4/2016)

Bil	Parti Politik	SOALAN
1	Pihak Kerajaan Barisan Nasional (BN)	81
1	Pembangkang Democratic Action Party (DAP)	28
2	Parti Keadilan Rakyat (PKR)	11
3	Parti Islam Se Malaysia (PAS)	12
Jumlah		51

Penggal 5: Mesyuarat Pertama (6/3/2017-6/4/2017)

BIL	Parti Politik	SOALAN
1	Pihak Kerajaan Barisan Nasional (BN)	102
1	Pembangkang Democratic Action Party (DAP)	18
2	Parti Keadilan Rakyat (PKR)	16
3	Parti Islam Se Malaysia (PAS)	24
Jumlah		58

Penggal 6: Mesyuarat Pertama (5/3/2018-5/4/2018)

Bil	Parti Politik	SOALAN
1	Pihak Kerajaan Barisan Nasional (BN)	128
1	Pembangkang Democratic Action Party (DAP)	21
2	Parti Keadilan Rakyat (PKR)	15
3	Parti Islam Se Malaysia (PAS)	21
Jumlah		57

Jadual 2. Isu-isu yang dibahaskan oleh pembangkang secara keseluruhan

Isu	Jumlah
Pendidikan	51
Ekonomi	36
Kesihatan	35
Pembinaan	26
Kebajikan	26

Negara	22
Keselamatan	21
Pengangkutan	20
Alam Sekitar	18
Pwkm	17
Komunikasi & Multimedia	12
Pertanian	11
Pembangunan	9
Pertanian	8
Sumber Tenaga	8
Pelancongan	7
Belia & Sukan	7
Sains & Teknologi	6
Jumlah	340

Rajah 2 menunjukkan beberapa isu yang dibahaskan oleh AP pembangkang di dalam dewan rakyat. Sesi persidangan yang dipilih ialah sesi pertama pada setiap penggal bermula penggal satu sehingga penggal enam. Antara isu yang menjadi tumpuan utama mereka ketika sesi PkM ialah:

- i. Isu Pendidikan (51)
- ii. Isu Ekonomi (36)
- iii. Isu Kesihatan (35)
- iv. Isu Antarabangsa (22)
- v. Isu Keselamatan (21)
- vi. Isu Alam Sekitar (18)
- vii. Isu PWKM (17)

Berdasarkan Rajah 2, jelas menunjukkan bahawa isu pendidikan dan ekonomi menjadi fokus utama yang dibahaskan oleh pembangkang ketika di parlimen.

Rajah 2: Peratusan Isu-Isu yang Dibahaskan oleh AP Pembangkang ketika Bersidang di Parlimen

Antara perkhidmatan kerajaan, isu pendidikan merupakan satu isu yang penting dan kerap kali diperbincangkan. Sebanyak 51 kali isu pendidikan dibahaskan sepanjang tempoh persidangan bermula dari penggal 1 sehingga penggal 6. Manakala, untuk isu ekonomi sebanyak 36 kali dibincangkan dan diutarakan oleh pembangkang ketika mereka bersidang di parlimen. Walaupun fokus utama kajian ini berkaitan tingkah laku pembangkang di parlimen, namun kajian ini juga mengambil kira perspektif peranan mereka sebagai wakil rakyat yang mewakili rakyat dalam membahaskan isu-isu berkaitan. Perbincangan isu yang pelbagai jelas menunjukkan bahawa ahli Parlimen pembangkang memainkan peranan mereka sebagai wakil rakyat dengan baik tanpa mengira perbezaan ideologi politik.

Antara isu pendidikan yang dibahaskan melibatkan pembangunan kemudahan dan prasarana pendidikan seperti sekolah, institusi pengajian tinggi awam dan swasta, pengajian luar negara, kebajikan para guru dan murid, penguasaan bahasa antarabangsa seperti bahasa Inggeris, kos bagi lanjutan program mentor bahasa Inggeris, bantuan Kumpulan Wang Amanah Pelajar Miskin (KWAPM)¹, Rancangan Makanan Tambahan (RMT)², dan sebagainya. Selain itu, isu kesihatan dan isu pembangunan juga dibahaskan oleh AP pembangkang. Untuk isu kesihatan, pembangkang menyentuh tentang sejauh manakah pihak kerajaan memantau dan menitikberatkan kualiti ubat-ubatan yang dibekalkan kepada hospital-hospital kerajaan dalam rangka memberikan perkhidmatan kesihatan yang terbaik kepada rakyat. Tambahan lagi, isu kesihatan juga melibatkan pelbagai jenis pendidikan kesihatan untuk rakyat bagi membendung penyakit-penyakit yang berkaitan dengan gaya dan cara hidup rakyat.

Manakala isu ekonomi yang dibahaskan ialah berkaitan tentang belanjawan negara, pendapatan dalam negara, pembangunan ekonomi luar bandar, perbelanjaan setiap sektor, bantuan kewangan kepada rakyat seperti BR1M³, pinjaman kewangan, kerjasama ekonomi dalam kalangan negara OIC, dan lain-lain lagi. Dalam isu negara, AP pembangkang memfokuskan kepada hal-hal yang melibatkan urusan dalam dan luar negara. Antara isu yang dibahaskan melibatkan negara seperti Perjanjian Perkongsian Trans-Pasifik (TPPA)⁴, tuntutan terhadap pertindihan Laut China Selatan, keselamatan perairan negara, pendamaian nasional, isu pelarian, penglibatan Malaysia dalam krisis peperangan Saudi Arabia dan Yaman. Tambahan pula, isu berkaitan keselamatan melibatkan keselamatan negara seperti pencerobohan di Lahad Datu, pencerobohan lanun di perairan negara, kemasukan PATI secara haram, aktiviti-aktiviti jenayah seperti pengedaran dadah, rompakan, penculikan dan sebagainya.

Bagi isu alam sekitar pula merangkumi isu-isu berkaitan pencemaran udara, flora dan fauna, tapak pelupusan sisa toksik, Pusat Kualiti Alam Sekitar, masalah hakisan tanah dan

¹ Kumpulan Wang Amanah Pelajar Miskin (KWAPM) ditubuhkan bagi memberi bantuan kepada pelajar miskin supaya tidak tercicir dalam meneruskan persekolahan selaras dengan pelaksanaan Dasar Pendidikan Wajib yang berkuatkuasa pada Januari 2003.

² Rancangan Makanan Tambahan (RMT) merupakan sebuah inisiatif pihak kerajaan berkenaan pemberian makanan tambahan kepada murid-murid sekolah rendah terutama dari luar bandar dan golongan berpendapatan rendah bagi memperbaiki keadaan kesihatan, fizikal dan amalan pemakanan.

³ Bantuan Rakyat 1Malaysia (BR1M) merupakan satu bantuan kewangan disediakan oleh pihak kerajaan kepada golongan yang kurang berkemampuan bagi mengurangkan beban dan kos sara hidup rakyat.

⁴ Trans-Pacific Partnership Agreement (TPPA) ialah perjanjian perdagangan bebas yang dirunding oleh 11 buah negara di rantau Asia Pasifik.

pantai, penerokaan hutan secara haram, isu kayu balak, masalah pencerobohan tanah, perladangan haram di Cameron Highlands, pengeluaran karbon dioksida per kapita yang didasarkan untuk rakyat Malaysia dan sebagainya.

Malaysia sebuah negara yang berada di tempat pertama pencemaran udara di dunia. Menurut laporan, berdasarkan catatan indeks pencemaran udara (IPU) oleh World Air Quality Index (WAQI), Malaysia telah mencatatkan bacaan IPU sebanyak 266 (Huda, 2019). Hal ini telah menarik minat dan perhatian AP untuk membahaskan isu berkaitan dengan alam sekitar. Namun, perbahasan berkaitan isu alam sekitar masih tidak terlalu tinggi jika dibandingkan dengan isu-isu lain.

Berdasarkan kepada perbahasan dan perbincangan ketika sesi PkM, jelas menunjukkan bahawa AP pembangkang bukan sahaja menumpukan kepada isu-isu seperti di dalam rajah, tetapi pelbagai isu lain juga. Antaranya ialah isu PWKM, kebajikan, pembangunan, pembinaan, perumahan, pertanian, pelancongan, belia, sukan, pengangkutan dan lain-lain lagi. Melalui sesi PkM ini juga secara tidak langsung telah memberi peluang kepada AP pembangkang untuk memainkan peranan mereka sebagai wakil rakyat dengan menyuarakan persoalan dan pandangan daripada rakyat yang diwakili oleh mereka. Isu-isu yang dibahaskan di parlimen telah direkodkan ke dalam hansard parlimen dan merupakan dokumen yang sah. Rakyat dan orang awam boleh mengakses kepada dokumen tersebut.

Bagi isu ekonomi, [Jadual 3](#) menunjukkan parti politik DAP dilihat begitu aktif dalam mengutarakan isu dan soalan ketika sesi PkM jika dibandingkan dengan dua parti politik yang lain iaitu PKR dan PAS.

Jadual 3: Pecahan Isu yang Dibahaskan Pada Sesi PkM oleh Pembangkang Mengikut Parti Politik

Bil	Isu-isu	Parti Politik		
		DAP	PKR	PAS
1	Pendidikan	17	19	15
2	Ekonomi	16	14	6
3	Kesihatan	11	12	12
4	Negara	5	9	8
5	Keselamatan	9	7	5
6	Alam Sekitar	8	5	5
7	PWKM	6	8	3
Jumlah		73	75	54

Isu-isu ekonomi yang diutarakan oleh ahli-ahli DAP ialah berkenaan belanjawan negara. Dalam sesi tersebut, AP Cheras, Tuan Tan Kok Wei mengemukakan persoalan tentang kedudukan perbezaan pendapatan dalam negara. Di samping itu, beliau juga mengkritik tentang langkah yang diambil oleh pihak kerajaan untuk merapatkan jurang pendapatan yang semakin melebar antara golongan kaya dan miskin. Tambahan lagi, langkah yang diambil oleh pihak kerajaan untuk membentuk Malaysia menjadi sebuah negara berpendapatan tinggi di mana golongan berpendapatan rendah semakin mengecil pada tahun 2020. Perbincangan mengenai penglibatan pembangkang dalam belanjawan negara akan dihuraikan dengan lebih mendalam pada bab lima kajian ini.

Selain itu, AP Kulai, Puan Teo Nie Ching yang juga merupakan ahli DAP, mengutarakan isu berkaitan *Goods and Services Tax* (GST). Pada sesi itu juga, beliau mengajukan soalan

berkenaan bilangan restoran yang mengutip cukai perkhidmatan dan bilangan restoran yang akan mengutip cukai GST selepas April, 2015. Berikut adalah sedutan daripada persoalan yang dikemukakan oleh beberapa AP pembangkang:

...minta Menteri Kewangan menyatakan bilangan restoran yang mengutip cukai perkhidmatan setakat ini dan bilangan restoran yang mengutip cukai GST selepas 1 April, 2015... (Dewan Rakyat, 2016)

...minta Menteri Kewangan menyatakan, berapakah jumlah permohonan BR1M pada tahun 2013 mengikut kategori isi rumah dan berapakah permohonan yang diluluskan... (Dewan Rakyat, 2014)

...minta Menteri Kewangan menyatakan prestasi 1Malaysia Development Berhad (1MDB) sebagai syarikat pelaburan kerajaan dalam meningkatkan lagi pelaburan strategik untuk negara termasuk juga rakan kongsi luar negara serta prospek dan potensi dalam ekonomi global yang mencabar... (Dewan Rakyat, 2016)

...minta Menteri Kewangan jumlah cukai langsung yang dipungut pada tahun 2015 dan dijangka pada tahun 2016 dan jumlah denda yang dipungut daripada audit cukai dan penyiasatan bagi 5 tahun yang lalu...jumlah denda yang dijangka pada tahun 2016 dan mengapa LHDN menasarkannya doktor dan peguam untuk audit cukai tetapi bukan ahli politik... (Dewan Rakyat, 2017)

...minta Menteri Kewangan menyatakan langkah bagi mengurangkan kos sara hidup rakyat yang semakin tinggi kini... (Dewan Rakyat, 2017)

Di samping itu, antara AP yang dilihat juga aktif mengutarakan isu berkaitan ekonomi ialah AP dari kerusi Telok Kemang, Dato Kamarul Baharin bin Abbas. Beliau merupakan salah seorang ahli daripada parti politik PKR. Antara isu ekonomi yang dibahaskan oleh beliau berkenaan bantuan kewangan kepada usahawan. Dalam sesi tersebut, beliau mengemukakan soalan tentang tindakan susulan kerajaan dalam membantu lebih 20 ribu usahawan yang menurut rekod kementerian telah terlibat dalam aktiviti penajaan ekonomi di *Rural Transformation Centre* (RTC)⁵ di bawah inisiatif N-BOS4. Dalam pada itu, AP dari Nibong Tebal iaitu Dato' Mansor bin Othman turut mengemukakan isu berkaitan usahawan. Dalam sesi persidangan tersebut, beliau bertanyakan tentang usaha-usaha yang dilakukan dan insentif-insentif yang ditawarkan oleh kementerian kepada usahawan-usahawan tempatan yang menceburkan diri di dalam sistem perniagaan secara francais yang dilihat mampu memberi sumbangan kepada pertumbuhan ekonomi domestik.

Selain daripada ahli PKR, AP dari parti politik PAS juga mengajukan soalan berkaitan usahawan ketika sesi persidangan. AP dari kerusi Kubang Kerian, Tuan Ahmad Baihaki bin Atiqullah menyentuh isu tentang peruntukkan dan dana yang disediakan oleh pihak kerajaan bagi membantu para usahawan seperti dana keusahawanan, dana Industri Kecil dan Sederhana (IKS) dan seumpamanya. Tambahan lagi, beliau juga bertanyakan kepada

⁵Program Transformasi Luar Bandar merupakan satu pentas yang disediakan oleh pihak kerajaan kepada para petani supaya dapat memasarkan hasil pertanian dan produk-produk yang dapat memberi pulangan yang besar kepada mereka.

pihak kerajaan tentang bilangan penerima dana-dana rakyat tersebut dan hasil yang mereka capai.

Seterusnya bagi isu pendidikan pula, parti politik PKR terlihat aktif jika dibandingkan dengan parti politik yang lain. Dalam isu pendidikan, pembangkang menyentuh tentang kemudahan pendidikan kepada rakyat. Pada penggal pertama persidangan, ahli Parlimen Bukit Katil iaitu Tuan Shamsul Iskandar@Yusre bin Mohd Akin meminta penerangan tentang masa yang diambil bagi menyediakan jalur lebar WiFi secara percuma dan terjamin di semua kampus institusi pengajian tinggi awam seperti yang dijanjikan di dalam manifesto BN pada PRU ke-13. Pada persidangan penggal kedua pula, ahli PKR iaitu Dato' Mansor bin Othman meminta Menteri Pendidikan menyatakan jumlah perbelanjaan bagi membiayai kajian pembelajaran dan pengajaran Bahasa Inggeris yang akan mengambil kumpulan pakar English dari Cambridge yang telah dilantik oleh kementerian. Beliau juga meminta dapatan kajian tersebut secara terperinci.

Manakala pada persidangan seterusnya, Tuan Sivakumar Varatharaju AP Batu Gajah dan merupakan salah seorang ahli DAP telah meminta Menteri Pendidikan untuk menyatakan secara terperinci mengenai bantuan KWAPM, RMT dan Program Susu 1Malaysia. Beliau juga meminta penjelasan berhubung adakah bantuan-bantuan tersebut akan disalurkan kepada SJK(T), SJK(C) dan SAR. Berapakah jumlah yang akan disalurkan kepada sekolah berkenaan daripada jumlah keseluruhan.

Begitu juga dengan AP yang mewakili kawasan Ipoh Barat iaitu Tuan M. Kulasegaran yang juga merupakan ahli DAP telah mengajukan soalan kepada Menteri Pendidikan adakah pihak kerajaan berhasrat untuk mencapai matlamat dan membina kelas prasekolah di semua SJK(T) sebelum tahun 2020. Beliau juga bertanyakan tentang status dan pencapaian oleh KPM untuk menubuhkan kelas prasekolah di SJK(T). Selain itu, Puan Teo Nie Ching AP yang juga merupakan ahli DAP telah meminta Menteri Pendidikan untuk menyatakan jumlah peruntukan untuk Sekolah Rendah Kebangsaan (SK) dan Sekolah Menengah Jenis Kebangsaan (SMK) pada tahun 2017 serta bila peruntukkan tersebut akan disampaikan.

Berbeza pula dengan AP PAS dari Temerloh, Tuan Haji Nasrudin bin Hassan yang menyentuh isu IPT. Beliau meminta Menteri Pendidikan Tinggi untuk menyatakan hasil pelaksanaan penilaian bersepadu yang dimulakan oleh IPT perintis dan bagaimana Program Sistem Purata Nilai Gred Kumulatif Bersepadu (iCGPA) boleh melonjakkan peningkatan adab dan keilmuan dalam kalangan penuntut universiti. Selain itu, wakil rakyat dari Pasir Puteh iaitu Dato' Dr. Nik Mazlan Nik Mohamad turut mengajukan soalan kepada Menteri Pendidikan Tinggi berkenaan senarai IPTA yang menerima sumbangan dan wakaf serta beliau meminta untuk menyatakan berapa jumlah sumbangan yang diperolehi setiap IPTA dari tahun 2008 sehingga 2017.

Secara keseluruhannya, terdapat beberapa AP pembangkang yang kelihatan aktif ketika sesi PkM di parlimen. [Jadual 4](#) menunjukkan pelbagai isu yang telah dibahaskan oleh mereka iaitu isu ekonomi, pendidikan, kebajikan, negara dan sebagainya. Namun, tidak semua isu akan dianalisis dan hanya beberapa isu yang kerap kali dibahaskan oleh mereka sahaja akan dianalisis. Antara AP yang dilihat aktif ketika sesi PkM ialah AP dari Bachok, Ahmad Marzuk Shaary yang juga merupakan ahli parti PAS. Beliau telah menyentuh isu kebajikan sebanyak 4 kali dan isu-isu lain seperti isu negara, kesihatan, pembangunan dan alam sekitar.

Pada mesyuarat pertama penggal ketiga, beliau telah meminta Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga, dan Masyarakat untuk menyatakan tentang peningkatan peruntukkan dan perubahan keutamaan oleh JKM dalam menghadapi bencana alam iaitu banjir yang telah berlaku pada tahun 2014. Dalam pada itu, beliau juga meminta bukti yang menunjukkan bahawa JKM benar-benar menjaga kebajikan mangsa-mangsa banjir yang terlibat. Hal ini kerana, menurut beberapa laporan, selepas kejadian banjir berlaku tiada inisiatif yang diambil terhadap langkah pencegahan banjir dan juga kebajikan mangsa-mangsa banjir yang terjejas susulan banjir besar yang menyebabkan ribuan penduduk terpaksa pindah kerana kemusnahan harta benda dan tempat tinggal ([Rahimah, 2018](#)).

Selain daripada isu kebajikan, beliau juga telah menyentuh isu berkaitan kesihatan pada mesyuarat penggal keempat. Pada persidangan itu, beliau telah meminta Menteri Kesihatan untuk menyatakan status projek pembinaan hospital di Bachok. Hal ini kerana, bagi beliau projek tersebut masih belum menunjukkan tanda-tanda sebarang kemajuan. Beliau turut mempersoalkan tentang tempoh projek tersebut akan siap sebelum berakhirnya penggal parlimen ke-13 pada ketika itu. Berbeza pula pada penggal kelima persidangan, beliau telah meminta Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air tentang laporan terkini berkaitan projek pembinaan empangan di Lebir dan Nenggiri.

Di samping itu, Zuraida Kamaruddin merupakan salah seorang AP wanita yang dilihat kerap kali mengutarakan soalan dan bertindak aktif semasa tempoh persidangan. Antara isu yang kerap kali dibahaskan oleh AP Ampang ini ialah isu kebajikan. Sebanyak 3 kali isu berkaitan kebajikan yang melibatkan golongan OKU yang diutarakan oleh beliau semasa sesi persidangan mesyuarat pertama parlimen ke-13. Dalam sesi tersebut, beliau telah meminta PM menyatakan sama ada pengangkutan awam mesra OKU disediakan bagi pengguna di luar bandar. Beliau turut mengemukakan persoalan berhubung jumlah OKU yang berada dalam pasaran buruh sepanjang tahun 2008 sehingga 2011. Ini kerana OKU ini merupakan antara kelompok penting masyarakat yang mempunyai potensi dan dinamika tersendiri. Beliau juga turut ingin mengetahui sejauh manakah keberkesanan dasar sedia ada bagi menarik OKU untuk menyertai pasaran buruh negara.

Isu ini juga telah diperpanjangkan oleh AP Bukit Katil, Shamsul Iskandar Mohd Akin, yang telah meminta Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat untuk menyatakan jumlah pekerja OKU dalam sektor awam dan swasta mengikut kumpulan iaitu kumpulan sokongan dan pengurusan serta mengikut kategori fizikal, penglihatan, pendengaran dan masalah pembelajaran. Bukan itu sahaja, beliau juga mempersoalkan, adakah jumlah tersebut menepati dasar 1% melibatkan golongan OKU dalam sektor pekerjaan. Malaysia merupakan sebuah Negara yang mengamalkan kesamarataan hak tanpa mengira perbezaan jantina, agama, kaum, bangsa dan sebagainya. Oleh sebab itu, golongan OKU ini layak untuk mendapatkan hak kesamarataan tersebut dan supaya tidak berlaku isu penyalahgunaan hak-hak OKU yang kerap kali dilaporkan ([Rosli, 2019](#)).

Isu ini turut diperbahaskan oleh Teo Kok Seong merupakan salah seorang ahli DAP menyentuh isu berkenaan kebajikan bagi golongan OKU. Beliau telah meminta Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat menyatakan secara terperinci mengenai bantuan atau peruntukkan yang diberikan kepada NGO, persatuan atau individu yang mengusahakan rumah kebajikan yang membantu warga emas, golongan OKU dan sebagainya. Beliau turut mempertikaikan hak-hak dan nasib golongan OKU yang diberikan oleh pihak kerajaan.

Jadual 4: Ringkasan Jumlah Yang Dibahaskan oleh AP Pembangkang Mengikut Isu Pada Sesi PkM

ISU MP	Ekonomi	Pendidikan	Kebajikan	Negara	Kesihatan	Pembangunan	A/S	Jumlah
Ahmad Marzuk			4	1	2	1	1	9
Azman Ismail		1			1	1	1	4
Fuziah Salleh	1						1	2
Idris Ahmad	2	2						4
Izani Husin		3			2	2		7
Kamarul Bahrin Abbas	1		1		2	1		5
Khalid Abdul Samad	1				1	1		3
Lim Guan Eng	2			1			1	4
Lim Kit siang	2					1		3
Manivannan a/l Gowindasamy	2	1	1		2			6
Mansor Othman	1	3	1					5
M.Kulasegaran	2	1					1	4
Mohamed Azmin Ali	1		1				1	3
Mohd Khairuddin Aman Razali			1	1		1		3
Mohd Rafizi Ramli		1			1			2
Mujahid Yusof Rawa				1			2	3
Nik Mazian Nik Mohamad	2	1	2		1			6

Nik Mohamad Abduh				1		1		2
Nurul Izzah Anwar	1	2				3		6
Oscar Ling Chai Yew	1		1				1	3
Shamsul Iskandar@Yusre		2	1	1	1			5
Siti Mariah Mahmud	1				1		1	3
Siti Zailah Mohd Yusoff	1	1				2	1	5
Su Keong Siong					2			2
Teo Nie Ching	1	3	1					4
Teresa Kok Suh Sim				1	1	2		4
Wan Azizah Wan Ismail	1			3				4
Wong Tien Fatt@Wong Nyuk Foh	2				2		1	5
Zairil Khir Johari	1	4					1	6
Zuraida Kamaruddin		2	3	1		1		7

Di samping itu, AP wanita dari Lembah Pantai, Nurul Izzah Anwar juga kelihatan begitu aktif ketika persidangan di parlimen. Pada sesi perbahasan penggal kedua, beliau telah meminta Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air untuk menjelaskan tentang tarikh berkenaan Pelan Utiliti kawasan Lembah Klang yang akan dibekalkan kepada MRT Corporation untuk kegunaan perancangan pembinaan MRT. Pada sesi itu juga, beliau mempersoalkan tentang susulan kejadian paip pecah di Mutiara Damansara pada 15 Februari dan berkenaan dokumen yang menggambarkan keadaan semasa kelengkapan utiliti di kawasan pembinaan tersebut.

Usaha beliau dalam membahaskan isu pembangunan tidak terhenti setakat itu sahaja. Pada perbahasan sesi kelima, beliau turut meminta Menteri Wilayah Persekutuan untuk menyatakan punca kejadian banjir kilat yang berlaku di sembilan buah jalan sekitar ibu kota Kuala Lumpur pada 14 Mac 2017. Hal ini secara tidak langsung telah menyebabkan kesesakan lalu lintas telah berlaku. Tambahan lagi, beliau mempersoalkan tentang status naik taraf pembesaran longkang bagi menampung air hujan sekiranya berlaku hujan lebat di Kuala Lumpur. Menurut laporan, kejadian banjir kilat disebabkan oleh limpahan air dari saluran longkang akibat tidak dapat menampung jumlah air yang terlalu banyak dan kawasan yang dinaiki air adalah kawasan yang rendah. Pada akhir sesi perbahasan, beliau telah meminta pihak kerajaan untuk menyelesaikan isu ini dengan segera kerana isu ini melibatkan kemudahan dan infrastruktur yang akan digunakan oleh rakyat pada setiap masa.

Manakala, AP yang dilihat aktif dalam membahaskan isu ekonomi ialah Lim Kit Siang. Isu-isu ekonomi yang diutarakan oleh beliau antaranya ialah berkenaan kewangan dan perbelanjaan negara. Pada sesi tersebut, beliau telah meminta PM untuk mempersoalkan tentang jumlah yang diperuntukkan bagi kerja-kerja pemulihan negeri Kelantan, Terengganu, dan Pahang akibat daripada pasca-banjir akhir tahun 2014 mengikut negeri. Hal ini kerana, menurut laporan pihak kerajaan telah memperuntukkan sebanyak RM500 juta untuk mangsa-mangsa banjir di negeri yang dilanda benda alam tersebut ([Hamzah, 2015](#)). Seterusnya, beliau turut mempersoalkan mengenai peruntukkan yang diagihkan kepada kampung-kampung orang asli khasnya di Kelantan.

Berbeza pula dengan AP PKR dari Bagan, Lim Guan Eng yang lebih menjurus ke arah isu kewangan negara. Beliau telah meminta PM menyatakan senarai status aset dan liabiliti institusi kewangan GLC ekoran pendedahan Bank Negara bahawa pihak Tabung Haji (TH) tidak mempunyai aset yang mencukupi berbandingan tanggungan liabiliti. Beliau juga mengutarakan soalan kepada PM tentang audit awam yang dilakukan oleh pihak kerajaan terhadap TH. Hal ini kerana, LTH berbeza daripada bank dan syarikat insurans yang lain kerana LTH tidak mempunyai pemegang saham dan operasi sepenuhnya daripada dana pendeposit ([Nurul, 2019](#)). Terdapat empat syarikat berkaitan GLC terbesar iaitu Permodalan Nasional Berhad (PNB), Khazanah Nasional Bhd, Tabung Haji, Lembaga Tabung Angkatan Tentera (LTAT) dan masing-masing mempunyai anak syarikat ([Ahmad, 2019](#)).

Selain itu, AP yang terlihat begitu aktif ketika sesi persidangan ialah AP dari Pengkalan Chepa, Izani Husin. Beliau mengutarakan soalan-soalan berkaitan dengan pendidikan, kesihatan dan pembangunan. Beliau membahaskan isu berkaitan pendidikan sebanyak 3

kali, kesihatan 2 kali dan pembangunan sebanyak 2 kali sepanjang sesi PkM berlangsung. Beliau telah mengkritik tindakan pihak kerajaan dalam memantau dan menitikberatkan kualiti ubat-ubatan yang dibekalkan kepada hospital-hospital kerajaan dalam rangka memberikan perkhidmatan kesihatan yang terbaik kepada rakyat.

Selari dengan profesion beliau sebagai seorang doktor dan sebagai pengerusi jawatankuasa kerajaan tempatan, perumahan dan kesihatan dalam majlis mesyuarat kerajaan negeri Kelantan. Tidak hanya beliau yang memfokuskan kepada sektor kesihatan, namun terdapat beberapa AP yang lain kelihatan aktif dalam mengutarakan isu berkaitan kesihatan. Antaranya ialah Manivannan a/l Gowindasamy (PKR), Wong Tien Fatt@Wong Nyuk Foh (DAP), Kamarul Bahrin Abbas (PKR), dan Nik Mazian Nik Mohamad (PAS).

Dalam pada itu, Izani Husin turut mengutarakan isu yang berkaitan dengan sektor pendidikan negara. Dalam persidangan itu, beliau telah mempersoalkan Menteri Pendidikan tentang adakah kebarangkalian untuk pihak kerajaan mewujudkan program yang spesifik bagi melahirkan para saintis genius dalam bidang-bidang tertentu untuk kepentingan negara. Di samping itu, beliau juga telah meminta Menteri Pendidikan menjelaskan masalah berkaitan punca pihak kementerian tidak meluluskan permohonan Kolej Islam Antarabangsa Sultan Ismail Petra (KIAS) untuk menjadikan KIAS sebuah kolej berstatus Kolej Universiti. Hal ini kerana, pada tahun 2012 sehingga 2016, KIAS masih lagi dalam fasa mendapatkan kelulusan untuk menaiktarafkan kepada sebuah kolej universiti ([Muhamaad, 2016](#)).

Bukan hanya Izani Husin sahaja yang kelihatan aktif dalam mengutarakan isu berkaitan pendidikan, tetapi AP Bukit Bendera, Zairil Khir Johari juga kelihatan begitu aktif dengan mengutarakan isu berkaitan pendidikan sebanyak 4 kali dalam sesi persidangan tersebut. Beliau telah meminta Menteri Pendidikan membentangkan hasil daripada Skim 1Pelajar 1Laptop. Program ini mula dilancarkan pada tahun 2014 dan program ini berbeza dengan Program ChromeBook yang baharu sahaja dilancarkan baik sebelum Skim 1Pelajar 1Laptop ini mula dilancarkan. Pada sesi itu, beliau juga turut meminta Menteri Pendidikan turut mempersoalkan tentang jumlah kos yang diambil bagi melancarkan Program ChromeBook dan Skim 1Pelajar 1Laptop. Ini kerana ia merupakan salah satu daripada janji manifesto BN sebelum PRU ke-13 ([Tamboo, 2013](#)).

Selain itu, AP Nibong Tebal yang juga merupakan salah seorang ahli PKR iaitu Mansor Othman telah mengutarakan soalan berkaitan sektor pendidikan Negara. Beliau mengajukan soalan kepada Menteri Pendidikan berkenaan jumlah perbelanjaan bagi membiayai kajian pembelajaran dan pengajaran Bahasa Inggeris yang dijalankan kumpulan pakar daripada Cambridge English yang telah dilantik oleh pihak kementerian, Program tersebut mula diperkenalkan oleh pihak kerajaan pada tahun 2011. Beliau juga meminta pihak kementerian untuk menyatakan dapatan kajian daripada program tersebut dengan lebih terperinci. Hal ini kerana, tujuan program ini diadakan untuk memantapkan dan meningkatkan kualiti penggunaan bahasa Inggeris dalam kalangan guru dan juga pelajar. Guru British merupakan salah satu daripada kumpulan mentor atau pelatih yang terpilih akan dihantar ke sekolah tempatan di setiap negeri. Mereka akan bekerjasama dengan guru sekolah tersebut berhubung kaedah pembelajaran yang lebih efektif dan kreatif. Program ini secara keseluruhannya merupakan satu kaedah pembelajaran yang baharu bagi kebanyakan pelajar.

4.1.2. Tema Sesi PkM

Dengan jumlah keseluruhan sebanyak 340 soalan yang dikemukakan oleh pembangkang, ini menunjukkan bahawa pembangkang tidak bersifat pasif ketika di parlimen. Walaupun secara majoriti masih lagi dikuasai oleh pihak kerajaan BN. Pembangkang masih lagi menyentuh mengenai isu-isu yang sensitif walaupun dengan beberapa sekatan yang dilaksanakan. Dalam pada itu, bilangan pembangkang yang mengemukakan soalan terus meningkat sejak tahun 2008. Ketika sesi PkM juga seringkali terjadi perdebatan yang kontroversi dan menjerumus kepada perbalahan. Bahkan menurut Yang Dipertua Dewan Rakyat, perdebatan hangat berlaku dalam kalangan ahli Parlimen hampir setiap hari pada persidangan diadakan. Di samping itu, sesi PkM bukan sekadar memfokuskan kepada soalan, namun pertanyaan yang dibangkitkan secara khusus oleh pembangkang secara terbuka telah mengkritik pelaksanaan dasar oleh pihak kerajaan. Tambahan lagi, melalui soalan-soalan kesedaran rakyat mengenai peranan pembangkang di Parlimen dapat didedahkan. Dengan memberi tumpuan kepada sesi PkM, rakyat mungkin dapat mengenali dan menghargai pelbagai peranan pembangkang. Berdasarkan kepada dapatan kajian, terdapat empat tema di bawah sesi PkM seperti pada [Jadual 5](#).

Jadual 5. Tema tindak balas pembangkang terhadap tindakan pihak kerajaan

Bil	Tema
1	Mengkritik tindakan kerajaan
2	Mendesak kerajaan mengambil tindakan
3	Mendedahkan tindakan kerajaan
4	Memberi cadangan kepada pihak kerajaan

a) Mengkritik Tindakan Kerajaan

Berdasarkan kepada soalan-soalan yang dikemukakan semasa sesi PkM, tema mengkritik tindakan kerajaan adalah paling banyak diajukan dalam Parlimen. Isu hangat yang dipersoalkan oleh pihak pembangkang adalah isu berkenaan dengan Trans-Pacific Partnership Agreement (TPPA). TPPA ini merupakan perjanjian perdagangan bebas antara beberapa buah negara seperti Amerika Syarikat dan 11 negara lain di sekitar Lautan Pasifik. Walaubagaimanapun, Donald Trump iaitu Presiden Amerika Syarikat sebagai sebuah kuasa besar telah menarik diri daripada perjanjian TPPA pada 8 Mac 2018. Akibat tindakan tersebut, pembangkang mengkritik tindakan kerajaan dalam Parlimen.

Wan Azizah Wan Ismail selaku presiden PKR mengkritik tindakan kerajaan mengenai TPPA semasa sesi PkM di Parlimen. Ahli Parlimen Permatang Pauh itu secara berterusan meminta pihak kerajaan untuk menjelaskan tentang perancangan kerajaan bagi menandatangani perjanjian tersebut dan beliau mempersoalkan tentang kesan kepada Malaysia. Hal ini kerana, kesan TPPA seperti mengancam hak asasi manusia, mempertingkatkan kuasa korporat, menjejaskan alam sekitar, akses kepada ubatan yang terhad dan persaingan yang hebat kepada IKS tempatan menjadi kerisauan pembangkang dan rakyat. Tambahan lagi, Wan Azizah juga menegaskan bahawa TPPA akan memberi kesan buruk kepada industri tempatan di Malaysia. Ini kerana, TPPA hanya memfokuskan kepada syarikat multinasional yang akan menjejaskan kepentingan industri tempatan terutama hak etnik Malaysia.

"Apakah pendirian pihak kerajaan terhadap TPPA berikutan penarikan semula AS?", kata Wan Azizah.

Kenyataan ini juga disokong oleh ahli Parlimen PKR iaitu Mohd Rafizi Ramli yang menegaskan bahawa kesan TPPA terhadap Malaysia. Menurut beliau, ianya akan mengurangkan perusahaan dalam negeri kerana hanya syarikat besar dan kroni TPPA sahaja yang akan mendapat manfaat. Justeru itu, TPPA menjadi titik perbalahan apabila pihak kerajaan berhasrat untuk menandatangani perjanjian itu walaupun mendapat bantahan daripada pembangkang. Isu TPPA menjadi perdebatan di Parlimen apabila wakil pembangkang PKR iaitu Charles Antony turut menjelaskan kesan negatif TPPA terhadap rakyat Malaysia dan mempersoalkan jika terdapat cara untuk meminda pendirian Malaysia mengenai TPPA. Beliau menegaskan bahawa TPPA tidak akan bertahan tanpa AS. Justeru itu, Malaysia haruslah mengikuti AS dengan menarik diri daripada TPPA. Selain itu, kerajaan perlu menyemak semula unjuran eskport Malaysia dan pendapatan negara serta Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK) ([Dewan Rakyat, 2013](#)).

Dalam pada itu, ahli Parlimen PAS, Mohamed Hanipa Maidin juga mengkritik tindakan kerajaan mengenai isu TPPA. Beliau menekankan mengenai kesan jangka masa panjang apabila kerajaan akan diwajibkan meminda Akta Pekerja 1955 bagi membolehkan pekerja asing menubuhkan Kesatuan Sekerja dan juga memegang jawatan dalam mana-mana Kesatuan Sekerja di Malaysia selepas kerajaan bersetuju untuk menandatangani perjanjian tersebut. Beliau juga mengkritik:

"Jika ada kajian dibuat, apakah hasil kajian tersebut dan jika tidak ada mengapa tiada kajian dibuat ([Dewan Rakyat, 2016](#))."

Isu ini juga mendapat kritikan daripada ahli Parlimen PKR, Abdullah Sani apabila beliau telah mengkritik tindakan pihak kerajaan yang memilih untuk menandatangani TPPA tanpa melihat kesan kepada pekerja tempatan. Hal ini kerana, menurut beliau, akan berlaku perubahan terhadap akta itu apabila TPPA dipersetujui iaitu perkerja asing diberikan manfaat manakala pekerja tempatan akan hilang kelayakan. Di samping itu, pihak kerajaan juga harus mematuhi syarat-syarat yang telah ditetapkan dalam TPPA ([Dewan Rakyat, 2018](#)). Walaupun bagaimanapun, tidak hanya isu TPPA mendapat kritikan daripada pembangkang, Isu 1MDB juga mendapat kritikan kerana berdasarkan kepada analisis kandungan menunjukkan bahawa 1MDB juga seringkali menjadi perbincangan di Parlimen. Isu 1MDB merupakan soalan paling jelas yang dibentangkan dan mendapat kritikan oleh pembangkang yang bertujuan untuk menunjukkan BN sebagai kerajaan yang tidak cekap dan gagal dalam menangani isu tersebut. Umumnya, pembangkang juga ingin mendedahkan salah urus tadbir dalam sistem pengurusan kerajaan BN. Soalan khusus ditujukan kepada kerajaan BN berkaitan salah urus syarikat dibawah pengurusan kerajaan. Menurut pembangkang, pihak kerajaan tidak menangani isu berkaitan 1MDB dengan betul. Beberapa pembangkang telah mengkritik isu pengubahan wang haram berkaitan 1MDB bernilai billion-ringgit yang telah dimasukkan ke dalam akaun Najib Razak. Sebagai contoh, ahli Parlimen PKR, Mohd Rafizi Ramli, mengkritik tindakan kerajaan mengenai salah urus 1MDB dengan mengajukan soalan:

"Mengapa Kementerian masih meluluskan geran baru 1MDB iaitu sebanyak RM970 juta walaupun beberapa bulan yang lalu 1MDB terpaksa memohon pinjaman. Sedangkan masih ada pinjaman 1MDB yang belum dibayar ([Dewan Rakyat, 2015](#))."

Kenyataan ini juga mendapat tindak balas daripada ahli Parlimen Lim Guan Eng apabila beliau turut mengkritik dan mempersoalkan tindakan yang diambil oleh pihak kerajaan bagi menangani isu rasuah yang melibatkan 1MDB dan derma sebanyak RM1 billion yang sudah menjadi perhatian umum. Tidak hanya mengenai 1MDB dan TPPA, pembangkang turut mengetengahkan beberapa isu berkaitan bencana alam seperti banjir. Pada tahun 2014, Malaysia telah dilanda banjir besar yang disifatkan sebagai banjir terburuk yang pernah berlaku. Keadaan bertambah buruk terutama di pantai timur Malaysia seperti Kelantan dan Terengganu. Oleh demikian, pembangkang PAS daripada Kelantan iaitu Ahmad Marzuki Shaary telah mempersoalkan pihak kerajaan mengenai tindakan yang diambil bagi menangani bencana banjir. Beliau telah mempersoalkan tentang jumlah perbelanjaan yang dikeluarkan dan ketidakcekapan pihak kerajaan dalam pengurusan bencana banjir. Ini kerana, rakyat masih lagi tidak mendapat bantuan yang secukupnya.

Manakala, pembangkang daripada Gelang Patah, Lim Kit Siang masih lagi meragui tentang pengurusan wang yang telah diperuntukan bagi kerja pemulihan negeri-negeri yang terlibat seperti Kelantan dan Terengganu. Beliau turut mempersoalkan peruntukan yang diagihkan untuk kampung-kampung orang asli yang terjejas banjir terutama di Kelantan ([Dewan Rakyat, 2015](#)). Pembangkang turut mengkritik pihak kerajaan kerana tidak telus dalam pengurusan pemulihan banjir. Selain itu, pihak kerajaan tidak menumpukan perhatian kepada kawasan yang paling teruk terjejas untuk pemulihan, sebaliknya hanya menjalankan kerja-kerja perancangan dan tiada tindakan yang diambil.

b) Mendesak Kerajaan Mengambil Tindakan

Tema yang seterusnya terbentuk hasil daripada soalan-soalan pihak pembangkang yang mendesak pihak kerajaan mengambil tindakan. Pembangkang terus mendesak pihak kerajaan untuk mengambil tindakan terhadap beberapa isu. Wan Azizah Wan Ismail menggesa pihak kerajaan untuk mempertimbangkan semula keputusan menandatangani TPPA apabila AS juga telah menarik diri daripada menyertai perjanjian tersebut. Beliau menggesa pihak kerajaan:

“Apakah pendirian pihak kerajaan terhadap TPPA berikutan pengunduran AS? Persoalannya ialah sama ada TPPA akan bertahan atau tidak tanpa AS. Adakah Malaysia merancang untuk mengikut AS dengan menarik diri daripada TPPA? Oleh itu, kerajaan perlulah menyemak semula unjuran mengenai eksport Malaysia, pendapatan negara dan Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNGK) seperti yang dinyatakan sebelum ini. Adakah pihak kerajaan bercadang untuk membentangkan usul baharu bagi menarik diri daripada TPPA ([Dewan Rakyat, 2017](#)).”

Ahli parlimen PAS Mahfuz Omar juga menggesa agar sebuah suruhanjaya ditubuhkan untuk menyiasat isu 1MDB. Beliau juga mempersoalkan rancangan pihak kerajaan untuk meletakkan siasatan kes 1MDB di bawah Jabatan Audit Negara. Hal ini kerana isu 1MDB melibatkan sejumlah wang iaitu RM42 bilion merupakan hak milik rakyat, maka siasatan perlu dijalankan oleh sebuah suruhanjaya bebas dan tidak diletakkan di bawah kuasa Ketua Audit Negara Malaysia. Analisis kandungan menunjukkan bahawa lebih daripada 30 ahli Parlimen pembangkang menggesa parlimen untuk membincangkan isu 1MDB secara khusus. Di samping itu, analisis kandungan juga menunjukkan bahawa pembangkang telah membentangkan usul tidak percaya terhadap Najib Razak mengenai dakwaan 1MDB dan harus dikenakan tindakan ([Abdul Rahman & Hassan, 2019](#)). Kenyataan ini disokong apabila pembangkang PAS, Mohd Fasiyah juga mendesak pihak

kerajaan untuk menunjukkan prestasi 1MDB sebagai sebuah syarikat pelaburan kerajaan dalam meningkatkan lagi pelaburan strategik terhadap negara termasuklah rakan kongsi luar negara serta prospek dan potensi kepada ekonomi negara ([Dewan Rakyat, 2015](#)).

Selain daripada isu TPPA dan 1MDB, pembangkang PAS iaitu Siti Zailah yang mendesak pihak kerajaan untuk memberi tumpuan kepada isu melibatkan golongan wanita. Pada persidangan pertama 2013, beliau telah mengemukakan usul berkaitan penubuhan pusat asuhan kanak-kanak seperti TASKA bagi membantu wanita berkerjaya. Isu penyediaan TASKA di tempat kerja sering kali diutarakan oleh beliau di Parlimen. Namun masih tidak mendapat tindakan daripada pihak kerajaan. Menurut beliau, penubuhan TASKA akan memberi impak positif khususnya dari segi produktiviti golongan wanita. Pada penggal keempat (2016), Siti Zailah lagi sekali mendesak pihak kerajaan untuk menambah jumlah pusat asuhan kanak-kanak di bawah pengurusan kerajaan ([Dewan Rakyat, 2016](#)). Penubuhan pusat asuhan kanak-kanak masih kurang mendapat perhatian walaupun isu ini sebenarnya telah diutarakan pertama kali oleh Rosmah Mansur iaitu isteri kepada Perdana Menteri Malaysia ke-6. Beliau telah meminta agar lebih banyak kemudahan penjagaan kanak-kanak seperti TASKA disediakan bagi membantu meringankan beban wanita yang berkerjaya.

Siti Zailah juga mendesak pihak kerajaan untuk memfokuskan kepada pusat asuhan seperti TASKA melibatkan kurikulum kesihatan dan melakukan pemantauan terhadap pusat asuhan kanak-kanak ([Dewan Rakyat, 2016](#)). Hal ini kerana, banyak kes yang melibatkan pusat asuhan kanak-kanak seperti meninggal, sakit, dera, memukul dan sebagainya ([Ismail, 2016](#)). Dalam pada itu, beliau juga menegaskan tentang kepentingan pendedahan ilmu kesihatan dan pertolongan cemas yang diwajibkan kepada para pekerja pusat asuhan bagi mengelakkan kes-kes yang tidak diinginkan berlaku. Tambahan lagi, beliau meminta agar pihak kerajaan membuat penelitian dan pemerhatian sebelum memberi lesen kepada syarikat-syarikat yang mengendalikan pusat asuhan kanak-kanak.

c) Mendedahkan Tindakan Kerajaan

Sesi PkM juga memberi peluang kepada pembangkang untuk mendedahkan tindakan pihak kerajaan. Pembangkang terus memberi tekanan kepada pihak kerajaan dengan mendedahkan tindakan yang dipercayai mereka merupakan salahlaku pihak kerajaan. Sebagai contoh, Lim Guan Eng pembangkang DAP telah mendedahkan aktiviti pihak kerajaan apabila beliau meminta Perdana Menteri untuk menyenaraikan status aset milik institusi kewangan iaitu Tabung Haji (TH) susulan daripada laporan Bank Negara bahawa TH tidak mempunyai aset yang mencukupi berbanding liabiliti. TH merupakan sebuah tabung simpanan haji umat islam yang dihormati Malaysia kerana pengurusan dana yang cekap. Namun, audit kewangan TH telah mendedahkan bahawa ianya tidak mempunyai aset yang mencukupi untuk menetapkan liabiliti.

Rafizi Ramli juga telah membuat kenyataan bahawa aset yang disatukan TH tidak boleh dibubarkan dengan mudah bagi menampung liabiliti kerana ianya dalam bentuk pinjaman yang diberikan oleh Bank Islam kepada pelanggan dan juga kerajaan persekutuan. Beliau menegaskan agar pihak pengurusan TH untuk berhenti mengelirukan rakyat melalui penggunaan terma kewangan yang mengelirukan. Kenyataan ini disokong apabila Mohd Hatta pembangkang PAS telah menyentuh tentang isu melibatkan punca prestasi kewangan TH yang teruk dan hanya mampu membayar dividen sebanyak 4.25% merupakan jumlah terendah berbanding tahun sebelumnya ([Dewan Rakyat, 2017](#)). Hal ini kerana, berdasarkan kepada laporan TH menunjukkan bahawa berlaku defisit sebanyak RM4.1 billion pada tahun 2017 ([Hafiz, 2018](#)).

Seterusnya, pembangkang juga telah menyentuh isu sumber kewangan negara dan peruntukan kepada PERMATA. Manivanan merupakan pembangkang PKR telah mendedahkan tentang sumber kewangan dan jumlah peruntukan yang disalurkan untuk PERMATA pada setiap tahun sejak ditubuhkan. Hal ini kerana, jumlah lebih peruntukan yang diberikan kepada PERMATA dilaporkan tidak setara dengan kenyataan oleh pihak PERMATA. Laporan menunjukkan bahawa pihak kerajaan telah menyalurkan peruntukkan sebanyak RM 150 kepada pihak pengurusan PERMATA seperti yang telah dinyatakan pada pembentangan belanjawan 2015. Beliau juga telah meminta Perdana Menteri untuk menyatakan:

“apakah peranan dan strategi untuk mengelakkan fungsi PERMATA bertindih dengan Kementerian Pendidikan bagi memastikan pembangunan pendidikan awal yang lengkap dan sempurna (Dewan Rakyat, 2014).

d) Memberi Cadangan kepada Pihak Kerajaan

Selain daripada mengkritik, mendesak dan mendedahkan tindakan pihak kerajaan, namun pembangkang juga telah memberi cadangan kepada pihak kerajaan semasa sesi PkM. Ini adalah selari dengan kajian yang dibuat Manddk dan Smuk (2013), peranan pembangkang juga sepatutnya memberi cadangan bagi penambahbaikan sistem pentadbiran negara. Nurul Izzah merupakan salah seorang pembangkang yang aktif memberi cadangan kepada pihak kerajaan. Beliau telah bertindak balas dengan tindakan pihak kerajaan mengenai isu GST. Menurut beliau, GST merupakan salah satu kegagalan pihak kerajaan kerana ianya tidak memberi impak positif kepada negara. Pelaksanaan cukai GST tidak membantu pihak kerajaan mengatasi pembaziran dan pengurusan terhadap perbelanjaan negara kerana GST ini merupakan bebanan kepada rakyat. Cukai GST yang dikenakan kepada hampir semua sektor seperti kesihatan, pendidikan, dan sebagainya menjadi bebanan hidup kepada rakyat.

“Saya juga sebelum ini merujuk kepada pesakit-pesakit Malaysia yang sekarang ini terpaksa ambil kira kenaikan kadar perkhidmatan khusus berkait penjagaan kesihatan. Ini kerana bantuan perubatan perlu penambahan bayaran caj tambahan apabila GST dikuatkuasakan. Ini langsung tidak selari dengan janji menteri yang mengatakan bahawa tidak ada impak kepada kesihatan. Jadi dari semasa ke semasa sering berubah-ubah.” kata Nurul Izzah.

Oleh demikian, pembangkang telah mencadangkan kepada pihak kerajaan untuk meneliti semula pelaksanaan GST dan menggantikan dengan cukai SST⁶. Tidak seperti GST, cukai ini hanya dikenakan keatas pengilang dan pengimport sahaja. SST akan dikenakan ke atas barang-barang yang meliputi 38% barangan manakala GST lebih 60% (Teng, 2018). Pelaksanaan SST dilihat lebih praktikal kerana dapat membantu meringankan beban rakyat dengan kadar peratusan yang lebih rendah jika dibandingkan dengan GST (Dewan Rakyat, 2017).

Dalam pada itu, Nurul Izzah juga menambah bahawa isu 1MDB juga harus diberi perhatian khusus. Ini kerana, skandal 1MDB melibatkan Perdana Menteri Malaysia yang

⁶ SST diperkenalkan menerusi Akta Cukai Jualan 1972 dan Akta Cukai Perkhidmatan 1975.

secara tidak langsung telah memberi kesan negatif kepada nama baik negara. Beliau mencadangkan kepada pihak kerajaan untuk melucutkan jawatan Menteri Kewangan selaku pengerusi dalam advisory board kepada 1MDB sementara siasatan sedang dijalankan. Beliau juga berharap agar tindakan dan cadangan itu diambil bagi mengatasi isu 1MDB supaya nama baik Malaysia tidak tercemar. Beliau turut mengatakan:

"Saya rasa sebenarnya untuk membersihkan nama Perdana Menteri, inilah salah satu cara terbaik untuk memberikan ruang kepada penyiasatan dilakukan. Walaupun kita tahu 1MDB adalah wholly owned, subsidiary to government tetapi sekurangnya beliau haruslah memberi kerjasama bagi menyelesaikan isu ini dan meninggalkan pegangan terhadap 1MDB (Dewan Rakyat, 2015).

Pembangkang juga sebulat suara memberi cadangan kepada pihak kerajaan untuk mewujudkan satu Majlis Pemufakatan Nasional melibatkan semua lapisan masyarakat untuk mencari satu persetujuan dan pendapat yang sama. Selain itu, Wan Azizah juga mencadangkan agar satu jawatankuasa terpilih Parlimen dibentuk bagi merangka Akta Jaminan Demokrasi yang akan menggariskan semua langkah untuk reformasi dan memperkukuhkan demokrasi terhadap semua sektor. Ini termasuklah institusi-institusi yang boleh menjamin pilihanraya yang bebas dan adil untuk dibentangkan dalam Parlimen. Tambahan lagi, beliau juga menegaskan bahawa penglibatan Akta Permuafakatan Nasional juga menjadi syarat kepada cadangan untuk menggubal akta itu (Dewan Rakyat, 2016). Hal ini kerana, isu sensitif seperti 1MDB, GST, TH, dan sebagainya telah memberi kesan negatif kepada pembangunan negara dan kehidupan rakyat dengan kos sara hidup makin meningkat dan sebagainya (Abdul Aziz, 2013).

"Saya juga mencadangkan diwujudkan satu suruhanjaya kebenaran dan rekonsiliasi untuk negara bergerak maju ke hadapan. Di samping itu, dengan rasa penuh tanggungjawab dan kepedulian terhadap kehidupan rakyat yang semakin sukar, semakin menekan, GST perlulah dimansuhkan", kata Wan Azizah.

Jelas menunjukkan bahawa dengan mengajukan soalan semasa sesi PkM, ianya tidak menunjukkan pihak pembangkang tidak takut untuk mengkritik, mendesak, dan mendedahkan salah laku pihak kerajaan semasa pemerintahan. Mereka terus mengkritik pihak kerajaan terutama berkaitan isu-isu yang hangat diperkatakan oleh rakyat yang boleh memberi gambaran bahawa kerajaan tidak cekap dalam pentadbiran dan seterusnya terlibat dalam salah laku serta rasuah dalam pentadbiran. Ini juga menunjukkan bahawa pihak pembangkang telah memainkan peranan mereka dan mampu untuk menaikkan lagi reputasi mereka sebagai pembangkang.

5. Kesimpulan

Parti politik merupakan bentuk asas kepada sebuah masyarakat demokrasi. Mereka mewakili kepentingan rakyat dan terlibat di dalam proses pembentukan sesuatu dasar. Ahli Parlimen dilatih untuk memimpin dan bertanding dalam PRU bagi mendapatkan mandat ke atas institusi kerajaan. Ahli Parlimen haruslah berusaha untuk menjaga kepentingan parti dan rakyat. Tidak hanya menjaga kepentingan sahaja, tetapi harus mentadbir negara dengan amanah dan bertanggungjawab. Bukan sahaja pihak kerajaan yang berperanan terhadap sistem politik negara, namun pembangkang juga mempunyai peranan tersendiri. Jika dilihat dari sudut sains politik, makna sebenar demokrasi, masih

lagi ada ruang demokrasi yang belum dipenuhi oleh pembangkang. Hal ini kerana, pembangkang tidak dapat memainkan peranan mereka sepenuhnya. Tambahan lagi, pembangkang sering kali dianggap sebagai pihak yang tiada fungsi, tidak berkepentingan dan tidak mempunyai peranan (Ufen, 2018). Amalan demokrasi di negara-negara sedang membangun seperti Asia dan Afrika telah menyebabkan pembangkang dilihat sebagai sebuah kumpulan yang menentang, anti pembangunan dan musuh negara. Sebaliknya di negara barat, pembangkang diberi peluang untuk memainkan peranan mereka terhadap pembangunan negara. Oleh sebab itu, artikel ini memfokuskan kepada peranan pembangkang di dalam parlimen melalui aktiviti-aktiviti pembangkang ketika sesi pertanyaan kepada menteri (PkM) dan sesi usul.

Penglibatan pembangkang yang aktif dalam parlimen merupakan salah satu faktor kemenangan pada PRU14. Berdasarkan kepada kajian yang dijalankan, artikel ini dapat membuktikan tentang peranan dan aktiviti pembangkang dalam parlimen ke-13. Pembangkang bertindak sebagai perwakilan yang melibatkan aktiviti di parlimen iaitu ketika sesi pertanyaan kepada menteri (PkM) dan sesi usul. Beberapa isu yang dikenal pasti yang telah dibahaskan di Parlimen iaitu ekonomi, pendidikan, antarabangsa, pembangunan, kebajikan dan sebagainya. Manakala, penglibatan pembangkang yang aktif ketika sesi usul telah dikategorikan kepada beberapa bahagian seperti usul supaya pihak kerajaan mengambil tindakan, usul mengkritik tindakan pihak kerajaan, usul mendedahkan tindakan pihak kerajaan dan bertindak balas terhadap tindakan pihak kerajaan. Kajian yang dibuat oleh Ariff (2017), membuktikan bahawa pembangkang di Malaysia bertindak aktif di dalam parlimen. Tuntasnya, jelas menunjukkan bahawa, pembangkang juga memainkan peranan mereka sebagai aktor dan sebagai semak serta imbang di dalam sistem politik negara. Loidolt & Mecham (2016), menjelaskan bahawa amat penting untuk pihak kerajaan memahami penglibatan pembangkang dalam sistem politik negara. Penglibatan pembangkang juga memberi kesan terhadap pembentukan pentadbiran negara, prestasi kerajaan, dan proses pembentukan polisi.

Penghargaan (*Acknowledgement*)

Penghargaan utama ditujukan kepada Dr Rosyidah Muhamad selaku penulis bersama yang telah berusaha dalam menyiapkan penerbitan jurnal artikel ini. Beliau juga banyak memberi pandangan, berkongsi idea dan membantu dalam menganalisis data kajian ini.

Kewangan (*Funding*)

Kajian dan penerbitan ini tidak melibatkan sebarang penajaan atau bantuan kewangan daripada mana-mana agensi baik kerajaan mahupun swasta. Proses pembayaran dan urusan kewangan ditanggung secara keseluruhan oleh penulis.

Konflik Kepentingan (*Conflict of Interest*)

Penulis melaporkan tiada sebarang konflik kepentingan berkenaan penyelidikan, penganggaran atau penerbitan kajian ini.

Rujukan

- Abdul Aziz, M. (2013). GST: Kerajaan perlu sedia mekanisme elak bebanan rakyat *Astroawani*. <https://www.astroawani.com/perspektif/gst-kerajaan-perlu-sedia-mekanisme-elak-bebanan-rakyat-24709>
- Abdul Rahman, A., & Hassan, H. (2019). Analisis Laporan Akhbar Isu 1MDB dari Sudut Pragmatik. *Pusat Pengajian Ilmu Kemanusiaan, Pulau Pinang, Malaysia*. <http://eprints.usm.my/46530/1/ART%2015.pdf>
- Ahmad, S. (2019). TH jangka hibah lebih tinggi bagi 2019 *Berita Harian*. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2019/12/639382/th-jangka-hibah-lebih-tinggi-bagi-2019>
- Andeweg, B., Winter, D., & Mueller, C. (2008). Parliamentary Opposition in Post-Consociational Democracies: Austria, Belgium and the Netherlands. *The Journal of Legislative Studies*, 14, 77-1122. https://www.researchgate.net/publication/232890323_Parliamentary_Opposition_in_Post-Consociational_Democracies_Austria_Belgium_and_the_Netherlands
- Ariff, A. (2017). *Parliamentary behaviour of the opposition Pakatan Rakyat in Malaysian Politics, 2008-12*. (Doctoral Thesis, Universiti Malaya). <http://studentsrepo.um.edu.my/8471/>
- Brennan, G. & Hamlin, A. (1999). On Political Representation. *British Journal of Political Science*, 29(01), 109-127. https://www.researchgate.net/publication/231791437_On_Political_Representation
- Dewan Rakyat (*House of Representatives*). (2013). Perbahasan Parlimen Penggal 1, Mesyuarat Pertama pada 24 Jun sehingga 18 Julai 2013. <https://www.parlimen.gov.my>
- Dewan Rakyat (*House of Representatives*). (2014). Perbahasan Parlimen Penggal 2, Mesyuarat Pertama pada 10 Mac sehingga 10 April 2014. <https://www.parlimen.gov.my>
- Dewan Rakyat (*House of Representatives*). (2015). Perbahasan Parlimen Penggal 3, Mesyuarat Pertama pada 9 Mac sehingga 9 April 2015. <https://www.parlimen.gov.my>
- Dewan Rakyat (*House of Representatives*). (2016). Perbahasan Parlimen Penggal 4, Mesyuarat Pertama pada 7 Mac sehingga 7 April 2016. <https://www.parlimen.gov.my>
- Dewan Rakyat (*House of Representatives*). (2017). Perbahasan Parlimen Penggal 5, Mesyuarat Pertama pada 6 Mac sehingga 6 April 2017. <https://www.parlimen.gov.my>
- Dewan Rakyat (*House of Representatives*). (2018). Perbahasan Parlimen Penggal 6, Mesyuarat Pertama pada 5 Mac sehingga 5 April 2018. <https://www.parlimen.gov.my>
- Hafiz, S. (2018). Akaun Tabung Haji 2017 alami defisit RM4.1 bilion *Berita Harian*. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2018/12/507436/akaun-tabung-haji-2017-alami-defisit-rm41-bilion>
- Hamzah, A. (2015). Najib: Kemusnahan infrastruktur akibat banjir hampir RM2.9 bilion *Berita Harian*. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2015/01/30410/najib-kemusnahan-infrastruktur-akibat-banjir-hampir-rm29-bilion>
- Huda, N. (2019). Malaysia di tempat pertama pencemaran udara tertinggi dunia *Astroawani*. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/malaysia-di-tempat-pertama-pencemaran-udara-tertinggi-dunia-217879>

- Ismail, S. (2016). TASKA dera dua bayi tidak berdaftar dengan JKM *Berita Harian*. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2016/06/160835/taska-dera-dua-bayi-tidak-berdaftar-dengan-jkm>
- Loidolt, B., & Mecham, Q. (2016). Parliamentary Opposition Under Hybrid Regimes: Evidence from Egypt. *Legislative Studies Quarterly*, 997-1022. <https://www.jstor.org/stable/24894392>
- Malike, I. (2014). *Peranan dan Tanggungjawab Wakil Rakyat Dalam Sistem Politik Malaysia*. (Doktor Falsafah Tesis), Universiti Utara Malaysia). http://www.experts.uum.edu.my/Researcher_Info.aspx?nopkj=1643
- Manddk, F. & Smuk, P. (2013). Rights and Funtions of Opposition A Comparative Analysis. *SSRN Electronic Journal*, https://www.researchgate.net/publication/314507788_Rights_and_Functions_of_Opposition_A_Comparative_Analysis#fullTextFileContent
- Muhamaad, I. (2016). Pelajar cemerlang KIAS *Metro*. <https://www.hmetro.com.my/mutakhir/2016/08/161379/pelajar-cemerlang-kias>
- Nurul, R. (2019). Berapa nilai hibah TH untuk 2018 *Sinar Harian*. <https://www.sinarharian.com.my/article/21866/berita/nasional/berapa-nilai-hibah-th-untuk-2018>
- Pitkin, F. (1976). Wittgenstein and Justice by Hannah Fenichel Pitkin. *Canadian Journal of Philosophy*, 6(4). 755-771. <https://www.jstor.org/stable/40230664>
- Rahimah, A. (2018). Banjir besar 2014 di Kelantan mungkin berulang *AstroAwani*. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/banjir-besar-2014-di-kelantan-mungkin-berulang-193010>
- Robert, A. (1966). Democratic and Opposition. *Jstor*, 1(4), 560-562. <https://www.jstor.org/stable/44484211>
- Rosli, A. (2019). Dakwa individu salah guna kemudahan OKU *Berita Harian*. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2019/12/633980/dakwa-individu-salah-guna-kemudahan-oku>
- Tamboo, L. (2013). Skim 1Pelajar1Laptop dilancarkan tahun 2014 *AstroAwani*. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/skim-1pelajar1laptop-dilancar-tahun-2014-17947>
- Ufen, A. (2018). Opposition in transition: pre-electoral coalitions and the 2018 electoral breakthrough in Malaysia. *Democratization Journal*, 167-184. <http://doi.org/10.1080/13510347.2019.1666266>